

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง เรื่อง การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มีรายละเอียดด้านวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล การวิจัยและข้อเสนอแนะการวิจัยดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครู จำนวน 3,520 คน ในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ปีการศึกษา 2546
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครู จำนวน 347 คน ในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ปีการศึกษา 2546

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางเครซีและมอร์แกน (Krcjic and Morgan) กลุ่มตัวอย่างได้มา โดยสุ่มแบบแบ่งชั้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ และ ปัญหา การพัฒนาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถาม

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา ของผู้บริหาร สถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครู ในโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร เขต 1 แบบสอบถามเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

3. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ 5 ระดับ (Rating Scales)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวและขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ กำแพงเพชร ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เพื่อขออนุญาตและ ขอความร่วมมือเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1

2. ผู้วิจัยนำหนังสือที่ขออนุญาตจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ไปดำเนินการเก็บรวบรวม โดยนำส่งทางไปรษณีย์ ดิคแสตมป์ และเจ้าหน้าที่ของ ส่งผู้วิจัย โดยขอความกรุณาให้ส่งแบบสอบถามคืนกลับทางไปรษณีย์ ภายใน 15 วัน ถ้ายังได้คืนไม่ ครบจะส่งไปอีกครั้งหนึ่ง โดยขอให้ตอบภายใน 7 วัน ถ้าครบกำหนดแล้วยังได้คำตอบไม่ครบ จะนำไปปรึกษากับคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์อีกครั้งหนึ่ง

3. ตรวจสอบคัดเลือกแบบสอบถามที่ครบถ้วนและสมบูรณ์ได้ครบ จำนวน 310 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วทำการแจกแจงความถี่ในรูปแบบตาราง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ตรวจสอบความเรียบร้อย สมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา
2. ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ
3. ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแบบสอบถาม ในแต่ละข้อและแต่ละด้าน ทั้งนี้โดยการหาค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW แล้วนำผลวิเคราะห์มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้
4. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์เนื้อหา สรุปและแจกแจงความถี่

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษา ปัญหาและแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 310 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่จบปริญญาตรี มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี ส่วนใหญ่มีตำแหน่ง/หน้าที่เป็นครู สถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นประเภทประถมศึกษา และส่วนใหญ่มิขนาดของสถานศึกษาเป็นขนาดกลาง

ตอนที่ 2 สภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า สภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง 2 อันดับแรก ได้แก่ การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาได้แก่ การจัดทำสาระของหลักสูตร สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ 2 อันดับสุดท้าย ได้แก่ การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สุดท้ายได้แก่ การพัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ชุมชนและผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนด อย่างแท้จริงและทั่วถึงที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 2 อันดับแรก ได้แก่ กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกัน รองลงมาได้แก่ ศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานและสารสนเทศด้านต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษา อย่างครบถ้วนถูกต้อง สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ 2 อันดับสุดท้าย ได้แก่ กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของสถานศึกษาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้สอดคล้องตามสภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตรชุมชน สุดท้ายได้แก่ ชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียนมีส่วนร่วมในการ กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของสถานศึกษาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างแท้จริงและ ทั่วถึง

2. ด้านการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 2 อันดับแรก ได้แก่ กำหนดเวลาเรียนของช่วงชั้นตามกรอบเวลาที่กำหนด ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเหมาะสม รองลงมาได้แก่ กำหนดสัดส่วนเวลาเรียนระหว่าง สาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่ม กับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ 2 อันดับสุดท้าย ได้แก่ จัดทำร่างโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา จากข้อมูลที่วิเคราะห์ได้ในขั้นตอน ข้างต้นอย่างครบถ้วน สุดท้ายได้แก่ ศึกษาองค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและ แนวการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา อย่างเข้าใจชัดเจน

3. ด้านการจัดทำสาระของหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูง 2 อันดับแรก ได้แก่ กำหนดเวลาเรียนหรือจำนวนหน่วยกิตของแต่ละช่วงชั้นให้เหมาะสมกับ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ รองลงมาได้แก่ จัดทำคำอธิบายรายวิชาให้สอดคล้องกับ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค จำนวนเวลาหรือจำนวนหน่วยกิต ที่กำหนดไว้ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ 2 อันดับสุดท้าย ได้แก่ จัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยการนำ สาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้มาบูรณาการ จัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ เพื่อจัดการ เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม สุดท้ายได้แก่ ศึกษาขอบข่ายของสาระ มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระและ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างเข้าใจ

4. ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นการแต่งตั้ง คณะทำงานออกแบบการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจในการออกแบบการเรียนรู้ เป็นอย่างดี ที่มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 2 อันดับแรก ได้แก่ ออกแบบ การเรียนรู้ที่เหมาะสมโดยกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้วิธีที่ หลากหลาย เน้นการเรียนการสอนแบบบูรณาการและการเรียนการสอนตามสภาพจริง รองลงมา

ได้แก่ ออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมโดยกำหนดการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย และ
 เชื่อมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ 2 อันดับสุดท้าย ได้แก่ ประมวลผลการศึกษา
 ข้อมูลต่าง ๆ ข้างต้น เพื่อนำมากำหนดเป็นหลักการและแนวดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้
 สื่อและการวัดและประเมินผล สุดท้ายได้แก่ แต่งตั้งคณะทำงานออกแบบการเรียนรู้ของสถานศึกษา
 ที่มีความรู้ความเข้าใจในการออกแบบการเรียนรู้เป็นอย่างดี

5. ด้านการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้น
 การรักษาความพร้อมของชุมชนและท้องถิ่นในการสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการเรียนการศึกษา
 อย่างเข้าใจชัดเจน และประมวลผลการศึกษาข้อมูลข้างต้นนำมาออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มี
 การปฏิบัติในระดับปานกลางโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 2 อันดับแรก ได้แก่ กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 อย่างเหมาะสมโดยสอดแทรกศีลธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย ปณิธานและสร้างจิตสำนึกในการทำ
 ประโยชน์เพื่อสังคม ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รองลงมาได้แก่ กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่าง
 เหมาะสมโดยให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะและความแตกต่างระหว่าง
 บุคคลของผู้เรียน สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ 2 อันดับสุดท้าย ได้แก่ ประมวลผลการศึกษาข้อมูล
 ข้างต้น นำมาออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สุดท้ายได้แก่ ศึกษาความพร้อมของชุมชนและท้องถิ่น
 ในการสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างเข้าใจชัดเจน

6. ด้านการกำหนดรูปแบบ วิธีการ เกณฑ์การตัดสิน และเอกสารหลักฐานการศึกษา
 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 2 อันดับแรก ได้แก่ จัดทำระเบียบการวัดและ
 ประเมินผลของหลักสูตรสถานศึกษาอย่างถูกต้อง เป็นไปตามแนวทางการวัดและประเมินผล
 การศึกษาของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน รองลงมาได้แก่ กำหนดรูปแบบ วิธีการ เกณฑ์การตัด
 สินและเอกสารหลักฐานการศึกษา อย่างถูกต้อง และเหมาะสม สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ 2 อันดับ
 สุดท้าย ได้แก่ ศึกษาข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ด้าน ผู้เรียน ครู การจัด
 การเรียนรู้ สื่อ และการวัดประเมินผลอย่างเข้าใจ สุดท้ายได้แก่ แต่งตั้งคณะทำงานกำหนดรูปแบบ
 วิธีการ เกณฑ์การตัดสินและเอกสารหลักฐานการศึกษา ที่มีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี และจัดทำ
 เอกสารหลักฐานการศึกษาที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการแสดงถึงความรู้ความสามารถของ
 นักเรียนที่ใช้ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้

7. ด้านการพัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้น
 การเผยแพร่วิธีการพัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุนทั้งการบริหารงานวิชาการ การบริหารงาน
 ทั่วไป และระบบสนับสนุนอื่น ๆ ให้นำบุคลากรทั้งในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ มารับทราบ
 อย่างทั่วถึงและเข้าใจชัดเจน ที่มี การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 2 อันดับแรก
 ได้แก่ กำหนดแนวปฏิบัติกิจกรรม ในการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป และระบบ

ส่งเสริมสนับสนุนอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสม รองลงมาได้แก่ พัฒนาระบบส่งเสริมสนับสนุนให้เอื้อต่อการบริหารจัดการหลักสูตร ทั้งการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไปและระบบส่งเสริมสนับสนุนอื่นๆ เช่น การแนะแนวการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ 2 อันดับสุดท้าย ได้แก่ วางแผนกำหนดกิจกรรมการนำหลักสูตรไปใช้ในเรื่องของการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไปและระบบส่งเสริมสนับสนุนอื่น ๆ อย่างเหมาะสมและเป็นระบบ สุดท้ายได้แก่ เผยแพร่วิธีการพัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน ทั้งการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป และระบบส่งเสริมสนับสนุนอื่น ๆ ให้บุคลากร ทั้งในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ รับทราบอย่างทั่วถึง และเข้าใจชัดเจน

8. ด้านการเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 2 อันดับแรก ได้แก่ เรียบเรียงเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับร่าง) ซึ่งเป็นเอกสารเล่มหลัก หรือเอกสารภาพรวม หลักสูตรสถานศึกษา โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญๆ ครบถ้วน รองลงมาได้แก่ ตรวจสอบเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับร่าง) และปรับปรุงแก้ไข แต่ละองค์ประกอบของหลักสูตร ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เหมาะสมกับบริบท สถานศึกษา สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ 2 อันดับสุดท้าย ได้แก่ วิเคราะห์และเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการจัดทำหลักสูตรในแต่ละชั้นที่ผ่านมาเพื่อจัดทำเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับร่าง) อย่างถูกต้องและครบถ้วน สุดท้ายได้แก่ นำเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับร่าง) เสนอขอรับความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างทั่วถึง และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้หลักสูตรมีคุณภาพ

ตอนที่ 3 ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1

ผลการวิจัยโดยภาพรวม พบว่า ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 อยู่ในระดับน้อย ยกเว้น การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง 2 อันดับแรก ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รองลงมาได้แก่ การออกแบบการเรียนรู้ สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ 2 อันดับสุดท้าย ได้แก่ การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา สุดท้ายได้แก่ การจัดทำสาระของหลักสูตร การกำหนดรูปแบบ วิธีการ เกณฑ์การตัดสิน และเอกสารหลักฐานการศึกษา และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 2 อันดับแรกได้แก่ แหล่งความรู้ที่จะศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของหลักสูตรและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน มีไม่เพียงพอ รองลงมาได้แก่ วิธีการให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของหลักสูตร และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ยังไม่เหมาะสม สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ 2 อันดับสุดท้ายได้แก่ สถานศึกษาไม่สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของชุมชน สุดท้ายได้แก่ สถานศึกษาไม่สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความสอดคล้องกัน

2. ด้านการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ยกเว้น

แหล่งความรู้ที่ครูจะศึกษาเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษายังไม่เหมาะสม และคณะครูจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษายังไม่เข้าใจหลักการและแนวคิดเรื่ององค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตรที่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 2 อันดับแรกได้แก่ แหล่งความรู้ที่ครูจะศึกษา เกี่ยวกับการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา มีไม่เพียงพอ รองลงมาได้แก่ วิธีการให้ความรู้แก่ครู เกี่ยวกับการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษายังไม่เหมาะสม คณะครูจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษายังไม่เข้าใจหลักการและแนวคิดเรื่ององค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตร สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ 2 อันดับสุดท้าย ได้แก่ คณะครูที่จัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ยังไม่เข้าใจหลักการและแนวคิดเรื่องการกำหนดเวลาเรียนของแต่ละช่วงชั้น ตามกรอบเวลาที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะครูที่จัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษายังไม่เข้าใจหลักการและแนวคิดเรื่องการกำหนดสัดส่วนเวลาเรียนระหว่างสาระการเรียนรู้พื้นฐานกับสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม สุดท้ายได้แก่ คณะครูที่จัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษายังไม่เข้าใจหลักการและแนวคิดเรื่องการกำหนดสัดส่วนเวลาเรียนระหว่างสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม กับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3. ด้านการจัดทำสาระของหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ยกเว้น แหล่งความรู้

ที่ครูจะศึกษาเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษายังไม่เหมาะสม ที่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 2 อันดับแรกได้แก่ แหล่งความรู้ที่ครูจะศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำสาระของหลักสูตร ยังมีไม่เพียงพอ รองลงมาได้แก่ วิธีการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำสาระของหลักสูตรยังไม่เหมาะสม สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ 2 อันดับสุดท้าย ได้แก่ สถานศึกษาไม่สามารถจัดทำสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึง

ประสงค์ของผู้เรียน สุดท้ายได้แก่ สถานศึกษาไม่สามารถจัดทำสาระของหลักสูตรให้เวลาเรียนหรือ จำนวนหน่วยกิตของแต่ละช่วงชั้นเหมาะสมกับผลการเรียนรู้ที่ คาดหวังและสาระการเรียนรู้

4. ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ยกเว้น แหล่งความรู้ ที่ครูจะรักษาเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้ไม่เพียงพอ และคณะทำงานที่มีความรู้ความสามารถ ในการออกแบบการเรียนรู้ที่ไม่เพียงพอ ที่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 2 อันดับแรกได้แก่ แหล่งความรู้ที่ครูศึกษา เกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้ไม่เพียงพอ รองลงมา ได้แก่ คณะทำงานที่มีความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ไม่เพียงพอ สำหรับข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำ 2 อันดับสุดท้าย ได้แก่ กระบวนการออกแบบการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามขั้นตอนที่ถูกระบุ ระยะเวลาในการออกแบบการเรียนรู้มีน้อยเกินไป สุดท้ายได้แก่ ความร่วมมือของครูในการ ออกแบบการเรียนรู้ไม่เพียงพอ

5. ด้านการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ยกเว้น แหล่งความรู้ที่ครูจะรักษาเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้ไม่เพียงพอ และคณะทำงานที่มีความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ที่ไม่เพียงพอ ที่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูง 2 อันดับแรกได้แก่ แหล่งความรู้ที่จะศึกษา เกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีไม่เพียงพอ รองลงมาได้แก่ คณะทำงานที่มีความรู้ความเข้าใจในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีไม่เพียงพอ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ 2 อันดับสุดท้าย ได้แก่ การประมวลผลข้อมูลเพื่อนำมา ออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่ครบถ้วนและถูกต้อง สุดท้ายได้แก่ สถานศึกษาไม่สามารถจัดการ ออกแบบกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนให้มีทั้งกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมนักเรียน

6. ด้านการกำหนดรูปแบบวิธีการ และเกณฑ์การตัดสิน การวัดและประเมินผล และ เอกสารหลักฐานการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ยกเว้น คณะทำงานมีความรู้ความเข้าใจ ในการกำหนดรูปแบบ วิธีการ และเกณฑ์การตัดสิน การวัดและประเมินผล และเอกสารหลักฐาน การศึกษามีไม่เพียงพอ และแหล่งความรู้ที่ครูจะศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบ วิธีการ และเกณฑ์ การตัดสิน การวัด และประเมินผลและเอกสารหลักฐานการศึกษามีไม่เพียงพอ ที่มีปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 2 อันดับแรกได้แก่ คณะทำงานที่มีความรู้ความเข้าใจในการกำหนด รูปแบบวิธีการ และเกณฑ์การตัดสิน การวัดและประเมินผล และเอกสารหลักฐานการศึกษา มีไม่ เพียงพอ รองลงมาได้แก่ แหล่งความรู้ที่ครูจะศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบ วิธีการ และเกณฑ์ การตัดสิน การวัดและประเมินผล และเอกสารหลักฐานการศึกษามีไม่เพียงพอ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำ 2 อันดับสุดท้าย ได้แก่ สถานศึกษาไม่สามารถกำหนดรูปแบบ วิธีการและเกณฑ์การตัดสิน การวัดและประเมินผลและเอกสารหลักฐานการศึกษาให้สอดคล้องตามวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย

และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา สุดท้ายได้แก่ ฝ่ายทะเบียนวัดผล และครูอาจารย์ เกี่ยวกับการวัดประเมินผลขาดความพร้อมในการดำเนินการกำหนดรูปแบบวิธีการ และเกณฑ์การตัดสิน การวัดและประเมินผลและเอกสารหลักฐานการศึกษา

7. ด้านการพัฒนาระบบส่งเสริมสนับสนุน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ยกเว้น วิธีการให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการพัฒนาระบบส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรยังไม่เหมาะสม และแหล่งความรู้ที่ครูจะศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรมีไม่เพียงพอ ที่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 2 อันดับแรกได้แก่ วิธีการให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการพัฒนาระบบส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรยังไม่เหมาะสม รองลงมาได้แก่ แหล่งความรู้ที่ครูจะศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรมีไม่เพียงพอ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ 2 อันดับสุดท้าย ได้แก่ สถานศึกษาดำเนินกระบวนการในการพัฒนาระบบส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตร สถานศึกษาไม่เป็นไปตามขั้นตอนที่ถูกต้อง สถานศึกษาดำเนินกระบวนการในการพัฒนาระบบส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรสถานศึกษาไม่เอื้อให้ได้ระบบส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสม สุดท้ายได้แก่ ความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรสถานศึกษายังมีไม่เพียงพอ

8. ด้านการเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 2 อันดับแรก ได้แก่ แหล่งความรู้ที่ครูจะศึกษาเกี่ยวกับการเรียบเรียงข้อมูลที่รวบรวมวิเคราะห์สังเคราะห์มาได้ให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษา มีไม่เพียงพอ รองลงมาได้แก่ วิธีการให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการเรียบเรียงข้อมูลที่วิเคราะห์ สังเคราะห์มาได้ให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษายังไม่เหมาะสม สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ 2 อันดับสุดท้าย ได้แก่ สถานศึกษาไม่สามารถเรียบเรียงแต่ละองค์ประกอบของเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับร่าง) และเอกสารประกอบหลักสูตรสถานศึกษา ให้มีความถูกต้องชัดเจน และมีความสอดคล้องกัน สุดท้ายได้แก่ สถานศึกษาไม่สามารถเรียบเรียงเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับร่าง) และเอกสารประกอบหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

ตอนที่ 4 แนวทางพัฒนาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญกับแนวทางพัฒนาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ได้ผลสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจเป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
สรุปข้อสำคัญได้ดังนี้

1.1 ควรมีความชัดเจนในด้านการกำหนดและมีการสำรวจสภาพปัญหาของท้องถิ่น
ชุมชนอย่างแท้จริง

1.2 ควรจัดหาสื่อเอกสารสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อศึกษาเพิ่มเติม

1.3 ควรสร้างความตระหนักโดยการประชุมชี้แจงให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบถึง
วิสัยทัศน์ ภารกิจเป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1.4 ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูต้องประสานผู้เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันวิเคราะห์
จุดอ่อนจุดแข็ง โอกาสอุปสรรคของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ
เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1.5 จัดให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องได้เข้าร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ
เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

1.6 สถานศึกษาควรจัดประชุมครูร่วมกันกำหนดโดยระดมความคิดเพื่อให้ครูได้มี
ส่วนร่วมมากที่สุด

1.7 จัดให้มีการศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบที่มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อ
เป็นแนวทางในการนำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาที่ยังเป็นปัญหา

2. ด้านการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา สรุปข้อสำคัญได้ดังนี้

2.1 จัดแหล่งความรู้ที่ครูจะศึกษาเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา
โดยการพาครูไปศึกษาดูงาน รวมถึงเชิญวิทยากรที่มีความรู้ และความชำนาญมาอบรมให้ครูใน
สถานศึกษา

2.2 ควรมีการประชุมครูในโรงเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้าง
หลักสูตรเพื่อให้ครูทุกคนเข้าใจโครงสร้างใหญ่และโครงสร้างแต่ละสาระการเรียนรู้

2.3 ควรเสนอให้มีการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรที่ระบุจำนวนชั่วโมงทุกกลุ่ม
สาระการเรียนรู้ ทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม กลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.4 ควรมีการดำเนินการตามการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตาม
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.5 ควรมีการทบทวนผลการจัดและปรับปรุงการจัดสาระการเรียนรู้ในการจัดทำ
ร่างโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาทุกครั้ง

3. ด้านการจัดทำสาระของหลักสูตร สรุปข้อสำคัญได้ดังนี้

3.1 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและวางแผนร่วมกับบุคลากรใน
สถานศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดทำสารหลักสูตรในประเด็นที่เป็นปัญหา รวมทั้งให้
ลงมือจัดทำสาร โดยปฏิบัติจริง

3.2 ควรสำรวจความรู้ความเข้าใจของครูในการทำสาระหลักสูตรและดำเนินการอบรมให้ครูโดยให้ครู

3.3 จัดศึกษาครูงาน โรงเรียนนาร่องและครูต้นแบบด้านหลักสูตร

3.4 ควรมีการปฏิบัติงานร่วมกับครูกลุ่มสาระเดียวกันในการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และมีผู้เชี่ยวชาญเป็นวิทยากรหรือที่ปรึกษา

3.5 ครูผู้สอนต้องเป็นผู้ดำเนินการบูรณาการสู่การสอนโดยการเชื่อมโยงกระบวนการและควรรหากิจกรรมหรือวิธีการที่หลากหลาย

3.6 จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ความรู้เพิ่มเติม เช่น เอกสารประกอบการจัดทำหลักสูตร

4. ด้านการออกแบบการเรียนรู้ สรุปได้ข้อสำคัญดังนี้

ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมสำหรับครูให้ใช้พัฒนาตนเอง เช่น การหาเอกสารให้อ่าน การศึกษาครูงาน รวมถึงเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการออกแบบการเรียนรู้ มาให้การอบรมแก่ครูในโรงเรียน

4.2 วิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ และศึกษารูปแบบการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.3 ผู้บริหารและครูผู้สอนควรมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน ตรงกับความต้องการของนักเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

4.4 โรงเรียนควรทำโครงการเพื่อพัฒนาบุคลากรในเรื่องการออกแบบการเรียนรู้ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา

4.5 มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้

5. ด้านการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สรุปข้อสำคัญได้ดังนี้

5.2 จัดอบรมให้ครูผู้สอนด้านการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยเน้นเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเป็นแนวทางให้ครูนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน

5.3 วิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการผู้เรียนและร่วมกันกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

5.4 ควรศึกษาวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและกำหนดจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมสาระกิจกรรม และเขียนแผนการจัดกิจกรรมทั้งกิจกรรมแนะแนว ลูกเสือ – เนตรนารี และกิจกรรมชุมชนในแต่ละชั้นปี

5.5 ผู้บริหารต้องกำหนดเป้าหมายว่าครูแต่ละคนต้องมีวิธีสอน รูปแบบการสอนที่แตกต่างกัน และเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 2 – 3 วิธีต่อภาคเรียน

5.6 สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน ควรเป็นกิจกรรมที่นักเรียนเลือกได้ด้วยตนเอง ตามความถนัดและความสนใจ

5.7 ควรให้โรงเรียนทำเป็นโครงการประจำปี กำหนดกิจกรรมให้ชัดเจน กำหนดความรับผิดชอบและกำหนดให้ทำรายงานหลังจากการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวทุกครั้ง

6. ด้านการกำหนดรูปแบบวิธีการ เกณฑ์การตัดสินและเอกสารหลักสูตรการศึกษา สรุปได้ข้อสำคัญดังนี้

6.2 จัดประชุมสัมมนา และอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยเชิญวิทยากรจากโรงเรียนแกนนำหรือผู้รู้หรือเน็ตส์คีย์ฝ่ายวัดผลประเมินผลมาอบรมเชิงปฏิบัติการ

6.3 ควรศึกษาระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผล และการจัดทำเอกสารหลักสูตรการศึกษา

6.4 จัดทำเอกสารหลักสูตร โดยศึกษาจากรูปแบบ-เกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นร่วมประชุมพิจารณา สรุปและจัดทำไว้ทั้งในรูปแบบเอกสารและบันทึกข้อมูลไว้ในคอมพิวเตอร์

6.5 จัดทำสารบัญสาระสนเทศและแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบสารสนเทศในแต่ละด้าน ปรับปรุงข้อมูลด้านต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบัน พร้อมทั้งจะนำไปใช้งานได้ทันที

6.6 จัดประชุมวิชาการ อภิปรายและแนะนำรูปแบบวิธีการ และเกณฑ์การตัดสินการวัดและประเมินผล

7. ด้านการพัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน สรุปข้อสำคัญได้ดังนี้

7.2 ควรวางแผนการจัดการให้เป็นระบบ โดยทำตามตัวอย่างโรงเรียนต้นแบบและพาครูไปทัศนศึกษาที่โรงเรียนต้นแบบ

7.3 จัดประชุมวิชาการเป็นประจำ เพื่อติดตามผลการดำเนินการจัดการศึกษา และแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

7.4 ควรใช้มาตรฐานบริหารประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความตระหนักและเข้าใจนโยบาย ตลอดจนขอความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการอย่างจริงจัง

7.5 ควรมีการประชาสัมพันธ์ความสำคัญของหลักการและนโยบายที่ต้องปฏิบัติ

7.6 สร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันระหว่างโรงเรียนอื่น ๆ

8. ด้านการเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา

8.1 ควรสร้างความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน และตรวจสอบภาระงานให้ครอบคลุม

8.2 ควรศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อย่างถูกต้องและคำนึงถึงสิ่งที่ปรากฏในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ครอบคลุมภาระงาน

8.3 ควรปฏิบัติตามแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างจริงจัง

8.4 ควรจัดลำดับปัญหาที่ต้องเร่งด่วน และศึกษาจากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ รวมถึงเชิญวิทยากรเฉพาะเรื่องให้ความรู้ความเข้าใจ

8.5 การนำเสนอสรุปเอกสารหลักสูตร (ฉบับร่าง) และการนำเสนอในส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญ โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เนื่องจากยังไม่มีผู้ทำการวิจัยในเรื่องนี้โดยตรง ผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิจัย หลักการ แนวคิด และเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องในบางประการมาอภิปรายสนับสนุนผลการวิจัยประกอบกับความคิดเห็นของผู้วิจัย ซึ่งมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น มีกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านต่างๆ ของสถานศึกษา เพื่อนำมาวิเคราะห์ผลทุกด้านมาพิจารณา จึงทำให้มีความสอดคล้องในการกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับที่วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2544 : 37) ได้กล่าวว่า วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาควรมีเพียงวิสัยทัศน์เดียวเป็นวิสัยทัศน์ ที่สามารถใช้สำหรับการดำเนินการทุกด้านของสถานศึกษา เพราะวิสัยทัศน์เปรียบเสมือนธงชัยที่ปักไว้เพื่อเป็นเป้าหมายปลายทางของการพัฒนา ทิศทางการดำเนินงานทุกด้านของสถานศึกษา จึงมุ่งไปที่หลักชัยเดียวกัน และการเขียนวิสัยทัศน์ของสถานศึกษานั้น เมื่อวิเคราะห์เป้าหมายสุดท้ายของการดำเนินงานของสถานศึกษา จะเห็นว่าอยู่ที่ผู้เรียน ซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา ดังนั้น วิสัยทัศน์จึงควรเป็นภาพอนาคตที่ฉายให้เห็นภาพผู้เรียนที่พึงประสงค์เป็นหลัก และอาจจะมีภาพขององค์กรที่มีประสิทธิผลอยู่ด้วย

และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ ชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดอย่างแท้จริงและทั่วถึง อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2545 : 18) ได้กล่าวว่า สถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ เพื่อมองอนาคตว่าโลกและสังคมรวม ๆ จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร สถานศึกษาจะต้องปรับหลักสูตรอย่างไร

จึงจะพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะกับบุคคลมี ศาสนศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา หมายความว่า ผู้บริหาร บุคลากรของสถานศึกษาสามารถมองเห็นและคาดการณ์ได้ว่าเกิดอะไร ขึ้นในอนาคตที่จะมีผลต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน จึงจะนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หลักสูตร การศึกษาค้นคว้าและการติดตาม ความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ของ สถานศึกษาจะทำให้สถานศึกษาเกิดวิสัยทัศน์ขึ้นได้ นอกจากนี้การกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา จำเป็นจะต้องอาศัยประสบการณ์และความร่วมมือของชุมชน บิดามารดา ผู้ปกครอง ครูผู้สอน ผู้เรียน ภาคธุรกิจ ภาครัฐ ในชุมชน ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา ในการแสดงความประสงค์ หรือวิสัยทัศน์ที่ปรารถนาให้สถานศึกษาเป็นสถาบันพัฒนาผู้เรียนที่มีพันธกิจหรือภาระหน้าที่ร่วมกัน ในการกำหนดงานหลักที่สำคัญของสถานศึกษา

1.2 ด้านการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะกำหนดเวลาเรียนของช่วงชั้นตามกรอบเวลาที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างเหมาะสม ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย และพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู (2544 : 7) ได้กล่าวถึง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษา นำไปใช้จัดการเรียนรู้ในสถานศึกษานั้น กำหนดโครงสร้างเป็นสาระการเรียนรู้ จำนวนอย่างกว้างๆ มาตรฐานการเรียนรู้ที่แสดงคุณภาพผู้เรียน เมื่อเรียนจบ 12 ปี และเมื่อจบการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นของสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม สถานศึกษา ต้องนำโครงสร้างดังกล่าวนี้ไปจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา โดยคำนึงถึงสภาพปัญหาความพร้อม เอกสาร ภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้สถานศึกษาต้องจัดทำรายวิชาในแต่ละกลุ่มให้ครบถ้วนตามมาตรฐานที่กำหนด

และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ ศึกษาองค์ประกอบ ของโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและแนวการจัด โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเข้าใจ ชัดเจน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ วัฒนาพร ระเบียบสุข (2545 : 58-55) ได้กล่าวว่า การศึกษา องค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องรักษา จากโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย สาระการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ครบ 8 กลุ่มสาระ รายภาคหรือรายปี ทั้งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและเพิ่มเติมตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยมีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียน และกำหนดเวลาแต่ละกลุ่มสาระหน่วยการ เรียนรู้ มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายภาคหรือรายปี และแนวการจัด โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษานำไปใช้จัดการเรียนรู้ในสถานศึกษานั้น กำหนดโครงสร้างที่เป็นสาระการเรียนรู้ จำนวนเวลาอย่างกว้าง ๆ มาตรฐานการเรียนรู้ที่แสดงคุณภาพผู้เรียนเมื่อเรียนจบ 12 ปี และเมื่อจบ การเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นของกระบวนการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม สถานศึกษาต้องนำโครงสร้างดังกล่าวนี้ ไปจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ความพร้อม เอกลักษณะ ภูมิปัญญา

ท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้สถานศึกษาต้องจัดทำรายวิชาในแต่ละกลุ่ม ให้ครบถ้วน ตามที่มาตรฐานกำหนด

1.3 ด้านการจัดทำสาระของหลักสูตร ในภาพรวมโดยเฉพาะกำหนดเวลาเรียนหรือ จำนวนหน่วยกิตของแต่ละช่วงชั้นให้เหมาะสมกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ การพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย และพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู (2544 : 9) ได้กล่าวไว้ว่าให้ สถานศึกษาจัดเวลาเรียนให้ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมในแต่ละชั้นปี ทั้งการจัดเวลาเรียนในสาระ การเรียนรู้ 8 กลุ่ม และรายวิชาที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติมรวมทั้งต้องจัดให้มีเวลาสำหรับกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนตามความเหมาะสม

และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ การศึกษาขอบข่าย ของสาระมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วยชั้นของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่าง ๆ อย่างเข้าใจ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545 : 104) ได้กล่าวว่า ในการกำหนดขอบข่ายของสาระมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของ กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ นั้น ครูผู้สอนจะต้องรักษาเกี่ยวกับขอบข่ายของสาระมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต้องรับผิดชอบให้เข้าใจก่อน มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับทุกคน ดังนั้นสาระ การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นจึงเป็นสาระการเรียนรู้มาตรฐานสำหรับผู้เรียน ทุกคน

1.4 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการ ออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมโดยกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้วิธี ที่หลากหลาย เน้นการเรียนการสอนแบบบูรณาการและการเรียนการสอนตามสภาพจริง ทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากการออกแบบการเรียนรู้ นั้นเป็นหลักการและวิธีการในการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ในการจัดการเรียนรู้แล้วพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับที่ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545 : 15) ได้กล่าวว่า หลักการที่สำคัญยิ่งในการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือ การจัดการเรียนรู้ที่ถือว่า “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” ดังนั้นการออกแบบการเรียนรู้ จึงควร เป็นไปโดยคำนึงถึงประโยชน์หรือการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ซึ่งรูปแบบ วิธีการ หรือเทคนิคที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงต้องออกแบบหรือเลือกสรรมาใช้ โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นหลัก พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544 : 7) ได้กล่าวว่า วิธีสอนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนสามารถใช้วิธีการใดๆ ก็ได้ ที่เป็นวิธีสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน อาจใช้วิธีสอนใดวิธีหนึ่งหรือหลาย ๆ วิธีในการสอน

ครั้งหนึ่ง ๆ สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์ (2546 : 8) ได้กล่าวว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 22 กล่าวถึงการจัดการศึกษาว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติ เต็มศักยภาพและถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดและมาตรา 23 กล่าวได้ว่า การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของการรักษาแต่ละระดับ จากข้อความในมาตราทั้ง 2 มาตรา นี้จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาได้มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด (Child – Centered) ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และเน้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งหมายถึงการหลอมรวมทุกสิ่งทุกอย่างดังกล่าวเข้าเป็นสิ่งที่เดียวกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติและมีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวมจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบหรือวิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและมีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยประเมินจากการปฏิบัติและประเมินตามสภาพจริง

และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ แต่งตั้งคณะทำงาน ออกแบบการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจในการออกแบบการเรียนรู้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ รัชชชัย ชัยจิรฉายกุล (2545 : 37) ได้กล่าวว่า กรรมการต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอน การบริหารและจัดการศึกษา ระบบการประกันคุณภาพ การจัดทำหลักสูตร การประเมินคุณภาพการศึกษา การระดมทรัพยากร เป็นต้น เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเป็นกรรมการได้เข้าใจบทบาทหน้าที่อย่างจริงจัง สถานศึกษาควรจัดทำเป็นคู่มือการเป็นกรรมการและนำเสนอผ่านสื่อ การปฐมนิเทศหรือการฝึกอบรม สำหรับกรรมการที่ยังขาดประสบการณ์รวมทั้งมีการติดตามประเมินการดำเนินงานของกรรมการด้วย

1.5 ด้านการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสมโดยสอดคล้องกับค่านิยม จริยธรรม ระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์เพื่อสังคมในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการ ด้วยรูปแบบ วิธีการ มีหลากหลายในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคมจึงจำเป็นที่จะต้องกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสมและเป็นไปตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ธีระ รุญเจริญ (2546 : 116) ได้กล่าวว่า ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กำหนดให้มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้จุดหมายของหลักสูตรบรรลุผลสำเร็จสมบูรณ์ขึ้น เพราะกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรปกติอย่างเดียวจะไม่สามารถทำให้การพัฒนานักเรียน

ได้ครบถ้วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณลักษณะอันพึงประสงค์เกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม การมี “กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน” จึงเป็นส่วนเสริมที่สำคัญ กรมวิชาการ (2545 : 38) ได้กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเอง ตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม เข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเอง ตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยและมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ ศึกษาความพร้อมของชุมชนและท้องถิ่นในการสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างเข้าใจชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ ธวัชชัย ชัยจิราธยากุล (2545 : 38) ได้กล่าวว่า การร่วมสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา บุคลากร ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นจะร่วมสนับสนุนการศึกษา โดยร่วมกันให้ความรู้หรือประสบการณ์ในฐานะทรัพยากรบุคคล หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือสนับสนุนโดยการบริจาคทรัพย์สิน หรือทรัพยากรอื่น ๆ ให้แก่สถานศึกษา รวมทั้งการมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ตามความเหมาะสมและความจำเป็นด้วย ทรนษา นิลวิเชียร (2547 : 143) ได้กล่าวว่า ทรัพยากรเป็นสิ่งสำคัญมาก ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียน นักเรียน พ่อแม่และบุคลากรในชุมชน ข้อเสนอแนะสำหรับผู้จัดการหลักสูตรในการเรียนรู้และจัดหาทรัพยากร ยังกระหนักรถึงความจำเป็นของทรัพยากร ด้านผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือผู้รู้ภายในโรงเรียน กระตุ้นให้มีการค้นหาทรัพยากรจากภายนอกโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การหาทรัพยากรภายในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ และถวิล มาตรเยี่ยม (2544 : 133) ได้กล่าวว่า การสอนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต้องการทรัพยากรที่เหมาะสมและพอเพียง ซึ่งได้แก่ เวลา บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ สื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือ ตำรา เป็นต้น การจัดการทรัพยากร หมายถึงรวมถึง การใช้ห้องเรียนและตารางการเรียนของนักเรียน การจัดหาตำราและการให้บริการ การจัดหาและจัดสรรสื่อการสอนจะต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ ไม่ให้การใช้ทรัพยากรเพื่อบริการเฉพาะบุคคล / กลุ่มบุคคล แต่ต้องใช้เพื่อประโยชน์กับนักเรียนทุกคน

1.6 ด้านการกำหนดรูปแบบ วิธีการ เกณฑ์การตัดสินและเอกสารหลักฐานการศึกษา
 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลของหลักสูตร
 สถานศึกษาอย่างถูกต้อง เป็นไปตามแนวทางการวัดและประเมินผลการศึกษาของหลักสูตรการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลของหลักสูตรสถานศึกษา
 เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนต่างๆ ในการจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลเป็น
 กระบวนการที่ทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องใช้พิจารณาตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลที่เป็นระบบและ
 สรุพอ่างมีความหมาย ซึ่งสอดคล้องกับกองทัพ เกือบพณิชกุล (2545 : 42) ได้กล่าวว่า สถานศึกษา
 ในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จึงต้องจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผล
 การเรียนของสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกันและเป็นไปตาม
 มาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษาต้องมีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการวัดและประเมินผล

ผู้เรียนตลอดไป สถานศึกษายังต้องดำเนินการจัดทำโดยใช้แบบฟอร์มและวิธีการที่กระหรวง
 ศึกษาธิการกำหนด กองทัพ เกือบพณิชกุล (2544 : 45-46) ได้กล่าวว่า สถานศึกษาต้องพิจารณา
 จัดทำเอกสารการประเมินผลการเรียนเพื่อใช้ประกอบการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผล
 การเรียนตามที่เห็นสมควร เช่น เอกสารแสดงผลการเรียนรู้ของผู้เรียน แบบบันทึกผลการพัฒนา
 คุณภาพ ผู้เรียนในรายวิชาต่าง ๆ แบบรายงานการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล ระเบียบสะสม
 แสดงพัฒนาการด้านต่าง ๆ และแบบแสดงผลการพัฒนาคุณภาพอันพึงประสงค์ เป็นต้น ทั้งนี้จะมีการ
 กำหนดเอกสารหลักฐานการศึกษาที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องใช้เหมือนกัน เพื่อประโยชน์ในการสื่อ
 ความเข้าใจที่ตรงกันและการส่งต่อ ได้แก่ เอกสารแสดงผลการเรียนรู้ เอกสารแสดงวุฒิการศึกษา
 แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจะกำหนดแนวทางการ
 ดำเนินงานในรายละเอียดต่อไป

1.7 ด้านการพัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
 โดยเฉพาะการกำหนดแนวปฏิบัติกิจกรรมในการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป และ
 ระบบส่งเสริมสนับสนุนอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสม วัฒนาพร
 ระงับทุกข์ (2545 : 307) ได้กล่าวว่า การวางแผนบริหารจัดการหลักสูตรเป็นการกำหนดแผนปฏิบัติการ
 (Operation Plan) ที่เป็นรูปธรรมให้ทราบแนวปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนับสนุนการใช้หลักสูตรให้มี
 ประสิทธิภาพ การวางแผนการบริหารจัดการหลักสูตร จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของหลักสูตร
 สถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการวางแผนกำหนดกิจกรรมการนำหลักสูตรสถานศึกษา
 ไปใช้ และมีการตรวจสอบตามเหมาะสมของการจัดการ

และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ เผยแพร่วิธีการพัฒนา
 ระบบการส่งเสริมสนับสนุนทั้งการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไปและระบบส่งเสริม
 สนับสนุน ซึ่งสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ รับผิดชอบอย่างทั่วถึงและเข้าใจ

ผู้เรียนตลอดไป สถานศึกษาจะต้องดำเนินการจัดทำโดยใช้แบบฟอร์มและวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด กองเทพ เคลือบพณิชกุล (2544 : 45-46) ได้กล่าวว่า สถานศึกษาต้องพิจารณาจัดทำเอกสารการประเมินผลการเรียนเพื่อใช้ประกอบการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผล การเรียนตามที่เห็นสมควร เช่น เอกสารแสดงผลการเรียนรู้ของผู้เรียน แบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนในรายวิชาต่าง ๆ แบบรายงานการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล ระเบียบสะสม แสดงพัฒนาการด้านต่าง ๆ และแบบแสดงผลการพัฒนาคุณภาพอันพึงประสงค์ เป็นต้น ทั้งนี้จะมีการกำหนดเอกสารหลักฐานการศึกษาที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องใช้เหมือนกัน เพื่อประโยชน์ในการสื่อความเข้าใจที่ตรงกันและการส่งต่อ ได้แก่ เอกสารแสดงผลการเรียนรู้ เอกสารแสดงวุฒิการศึกษา แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจะกำหนดแนวทางการดำเนินงานในรายละเอียดต่อไป

1.7 ด้านการพัฒนากระบวนการส่งเสริมสนับสนุน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการกำหนดแนวปฏิบัติกิจกรรมในการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป และระบบส่งเสริมสนับสนุนอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสม วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545 : 307) ได้กล่าวว่า การวางแผนบริหารจัดการหลักสูตรเป็นการกำหนดแผนปฏิบัติการ (Operation Plan) ที่เป็นรูปธรรมให้ทราบแนวปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนับสนุนการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ การวางแผนการบริหารจัดการหลักสูตร จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการวางแผนกำหนดกิจกรรมการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ และมีการตรวจสอบตามเหมาะสมของการจัดการ

และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ เผยแพร่วิธีการพัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุนทั้งการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไปและระบบส่งเสริมสนับสนุนอื่น ๆ ให้นำผลการทั้งในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ รับทราบอย่างทั่วถึงและเข้าใจชัดเจน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542 : 124) ได้กล่าวว่า สิ่งที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การเผยแพร่เอกสารได้จากการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาหลักสูตรในระดับใดก็ตาม ทุกครั้งที่มีการดำเนินงานควรตั้งงบประมาณไว้ส่วนหนึ่งสำหรับการเผยแพร่ มิฉะนั้นจะเป็นการดำเนินงานที่เปล่าประโยชน์ ถวิล มาตรฐาน (2544 : 170) ได้กล่าวว่า ได้รับความข้อมูลหรือรายงานจากผู้บริหาร โครงการและผู้เกี่ยวข้องแล้วจะต้องนำข้อมูลข่าวสารหรือรายละเอียดคนนั้นมาดำเนินการต่อไป กล่าวคือ นำมาสรุปและเผยแพร่ไปยังผู้เกี่ยวข้องและหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องนำข้อมูลเหล่านั้นมาจัดทำเป็นสารนิเทศ โดยการแปรข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพให้เป็นรูปธรรม ที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน และควรประชาสัมพันธ์ทางสื่อสาร

มลชดเป็นครั้งคราว รวมถึงการใช้เครื่องมือทางโสตทัศนูปกรณ์ ประกอบการเผยแพร่เมื่อมีความจำเป็นและเหมาะสม

1.8 ด้านการเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการเรียบเรียงเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับร่าง) ซึ่งเป็นเอกสารเล่มหลักหรือเอกสารภาพรวมหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญๆ ครบถ้วน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียบเรียงเอกสารหลักสูตร(ฉบับร่าง) เป็นขั้นตอนการที่ต้องดำเนินการตั้งแต่ต้น โดยจะมีรายละเอียดของข้อมูลที่ครอบคลุม สอดคล้องและครบถ้วนของกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2545 : 41) ได้กล่าวว่า จากกระบวนการดังกล่าวข้างต้น สถานศึกษาจะมีรายละเอียดที่ครอบคลุมภาระงานจัดการศึกษาทุกด้าน เพื่อให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่สมบูรณ์ในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา ควรคำนึงว่าสิ่งที่ปรากฏในหลักสูตรเป็นสิ่งที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการตั้งแต่ต้น คือ การกำหนดวิสัยทัศน์จนกระทั่งนำหลักสูตรสู่ห้องเรียน คือ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการบริหารจัดการหลักสูตรให้ประสบความสำเร็จ ใช้ศักยภาพของสถานศึกษาและชุมชนเต็มที่ เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง ประการสำคัญหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องบอกให้ผู้เกี่ยวข้องและบุคคลในชุมชนทราบอย่างชัดเจนว่าจะจัดการศึกษาอย่างไร ในสถานศึกษานั้น เอกสารหลักสูตรสถานศึกษาอาจมีหลายเล่ม ซึ่งในเล่มแรกควรเป็นเล่มที่กำหนดภาพรวม และมีเล่มอื่นๆ อีกตามความเหมาะสม วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542 : 102) ได้กล่าวว่า หลังจากกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจนได้เป็นจุดหมายของหลักสูตร ประเด็นสำคัญในแต่ละข้อ กำหนดจัดกลุ่มได้เป็นโครงสร้างของหลักสูตร ทำให้มองเห็นภาพรวมของหลักสูตรฉบับนั้น ต่อจากนั้นจึงเป็นการกำหนดจุดประสงค์ของกลุ่มวิชา ซึ่งสามารถนำไปกำหนดจัดกลุ่มเป็นโครงสร้างของกลุ่มวิชา ทำให้ทราบว่าในกลุ่มวิชานั้น ประกอบไปด้วยรายวิชาใดบ้าง กำหนดจุดประสงค์ของแต่ละรายวิชาแล้วจึงเลือกกำหนดเนื้อหาสาระและประสบการณ์ให้มีความสอดคล้องและเหมาะสม ทุกขั้นตอนที่กล่าวมา เมื่อดำเนินการเสร็จแล้วจะได้เป็นเอกสารหลักสูตรฉบับร่าง นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องนำไปตรวจสอบด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปทดลองใช้ นำผลไปประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขบกพร่องได้เป็นเอกสารหลักสูตรฉบับจริง

และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ นำเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา(ฉบับร่าง) เสนอขอรับความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้หลักสูตรมีคุณภาพ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542 : 104) ได้กล่าวว่า การขออนุมัติหลักสูตรภายหลังจากหลักสูตรฉบับร่าง ได้รับการตรวจสอบคุณภาพ มีการทดลองใช้หลักสูตร และมีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว

ก่อนนำหลักสูตรมาใช้ต้องนำเสนอหน่วยงานต้นสังกัดให้ความเห็นชอบอนุมัติ กรมวิชาการ (2544 : 42) ได้กล่าวว่า เมื่อสถานศึกษาจัดทำร่างหลักสูตรสถานศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว และสถานศึกษาจะต้องตรวจสอบแต่ละหัวข้อ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 รวมทั้งให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบท / สภาพของสถานศึกษา จากนั้นนำร่างหลักสูตรดังกล่าวเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ความเห็นชอบ

2. ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อภิปรายได้ดังนี้

2.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่า แหล่งความรู้ที่จะศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของหลักสูตรและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนมีไม่เพียงพอ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการศึกษาเบื้องต้นกับสภาพขององค์กรในระดับสถานศึกษาและการรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ดังนั้นแหล่งความรู้ที่ครูและบุคลากร รวมถึงคณะกรรมการสถานศึกษาต้องการศึกษาเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์เพื่อประเมินสถานภาพของสถานศึกษาเพื่อใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีไม่เพียงพอหรือไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่จะกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับที่ ธีระ รุญเจริญ (2546 : 54) ได้กล่าวว่า การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยกำหนดแนวทางการระดมเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาในทุกด้าน ซึ่งครอบคลุมถึงการประสานความร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานการประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและสถานศึกษา ใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาาร่วมกันและ กรมวิชาการ (2544 : 3) ได้เสนอแนวทางเพื่อให้การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ว่าสถานศึกษาต้องมีการประสานสัมพันธ์ และความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นกระทรวงศึกษาธิการ จึงจำเป็นต้องสนับสนุน ส่งเสริม ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา ให้ครอบคลุมหลักสูตรและกว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อการพัฒนาไปสู่ความเป็นสากล ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการจะได้จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร เช่น คู่มือการใช้หลักสูตร แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คู่มือครู เอกสารประกอบหลักสูตร กลุ่มสาระต่าง ๆ แนวทางการจัดและประเมินผล การจัดระบบแนะแนวในสถานศึกษา การวิจัยในสถานศึกษาและการใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนรู้ ตลอดจนเอกสารประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ประชาชนทั่วไป ผู้ปกครอง และผู้เรียนมีความเข้าใจและรับทราบบทบาทของตนในการพัฒนาตนเองและสังคม วิธีการให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนยังไม่เหมาะสม ดังที่ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2544 : 34-55)

กล่าวว่า วิธีการให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการกำหนดควิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการนำข้อมูลที่สรุปได้มาประมวล เรียบเรียง โดยแสดงส่วนที่เป็นจุดแข็งจุดเด่นของสถานศึกษา แสดงปัจจัยและองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อเกื้อหนุนให้ประสบความสำเร็จ พร้อมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคหรือสิ่งที่เป็นจุดด้อย ทั้งนี้ควรมีการตรวจสอบเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาและประสานสัมพันธ์กับผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง ร่วมกันประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542 : 46) ที่ว่าบุคลากรที่เป็นผู้ใช้หลักสูตรส่วนใหญ่ยังขาดทักษะความรู้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์หรือการสังเคราะห์ข้อมูลจึงทำให้ไม่มั่นใจในการปฏิบัติงาน

2.2 ด้านการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า แหล่งความรู้ที่ครูจะศึกษาเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษามีไม่เพียงพอ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแหล่งความรู้ที่ครูจะใช้ศึกษาในเรื่อง แหล่งความรู้ที่ครูจะศึกษาเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โดยสถานศึกษามีไม่เพียงพอ ซึ่งอาจเป็นในเรื่องของงบประมาณที่จะใช้จัดซื้อ รวมไปถึงการขาดความร่วมมือในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่าง โรงเรียนและเครือข่ายที่จะช่วยสนับสนุนเพื่อจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของชาติรี มณีศรี (2538 : 109) ได้กล่าวว่า การจัดห้องปฏิบัติการหลักสูตร ได้แก่ การจัดให้มีศูนย์กลาง รวบรวมวัสดุ อุปกรณ์ หนังสือ แบบเรียน สื่อการสอนต่าง ๆ นอกเหนือจากเป็นหลักวิชาการแล้ว ยังเป็นแหล่งกระตุ้นให้ครูกระตือรือร้นที่จะศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา วิธีการให้ความรู้แก่ครู เกี่ยวกับการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษายังไม่เหมาะสม ดังที่ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2544 : 59-67) กล่าวว่า สถานศึกษาควรจัดครูให้เข้าอบรมเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาพร้อมกับจัดเวลาเรียนและกลุ่มสาระต่าง ๆ ตามสภาพกลุ่มเป้าหมาย และสามารถปรับปรุงแผนการจัดหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

คณะครูที่จัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ยังไม่เข้าใจหลักการและแนวคิดในการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งองค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาครู การสร้างความเข้าใจ และในการจัดโครงสร้าง ควรกำหนดสาระการเรียนรู้และเวลาเรียนไว้อย่างชัดเจน ดังที่ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2544 : 58-59) กล่าวว่า โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ครูเกิดความเข้าใจในการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ควรกำหนดสาระการเรียนรู้ และเวลาเรียนได้อย่างชัดเจน เพื่อสถานศึกษาจะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด

สถานศึกษาดำเนินการในการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาไม่เหมาะสม โดยระยะเวลาในการจัดโครงสร้างหลักสูตรมีน้อยเกินไป ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีระยะเวลาในการดำเนินการจัดโครงสร้างหลักสูตรจำกัด ดังที่ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2544 : 68) กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาพื้นฐานได้กำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้ในลักษณะยึดหยุ่นไม่กำหนดเวลาตายตัว ดังนั้นระยะเวลาในการจัดโครงสร้างหลักสูตร โดยเปิดโอกาสให้สถานศึกษาสามารถกำหนดเวลาของแต่ละสาระได้ตามความเหมาะสม

2.3 ด้านการจัดทำสาระของหลักสูตร พบว่า แหล่งความรู้ที่ครูจะศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำสาระของหลักสูตร ยังมีไม่เพียงพอ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแหล่งความรู้มีความจำเป็นต่อการค้นหาข้อความรู้ของครู ในการจัดทำสาระหลักสูตร ซึ่งครูผู้สอนจะต้องใช้ศึกษาเพื่อนำมากำหนดการจัดทำสาระในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน ซึ่งการขาดแหล่งความรู้ดังกล่าวจะเป็นปัญหาและอุปสรรค ซึ่งสอดคล้องกับที่ ภิญโญ สาร (2519 : 291) ได้กล่าวว่าสิ่งที่โรงเรียนควรจัดหาสิ่งต่อไปนี้ไว้ให้พร้อมในสำนักงาน คือ หลักสูตรและประมวลการสอนทุกชั้น รายชื่อหนังสือเรียนทุกเล่มที่ใช้อยู่ในโรงเรียน ถ้าทำได้จริง ๆ ควรมีหนังสืออยู่ทุกเล่ม เพื่อการค้นคว้าของครูหรือเพื่อการอ้างอิงเมื่อมีเหตุจำเป็น รวมถึงระเบียบต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ตัวอย่างข้อสอบทุกชั้นทุกวิชาและคำสั่งและระเบียบต่าง ๆ ของโรงเรียนที่เกี่ยวกับการสอน

วิธีการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำสาระของหลักสูตรยังไม่เหมาะสม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดทำสาระหลักสูตรไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของชุมชน ดังที่ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2544 : 102-103) ได้กล่าวว่า ในการจัดทำรายละเอียดของสาระการเรียนรู้ตามโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องจัดทำในส่วนที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางก่อนแล้วจึงจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถ ตามถนัดและความสนใจ สนองและสอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

2.4 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเฉพาะแหล่งความรู้ที่ครูศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้มีไม่เพียงพอ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก แหล่งความรู้ที่จะศึกษามีไม่เพียงพอและไม่ได้รับความสะดวกในเรื่องของระยะทาง รวมถึงการแนะนำเป็นผลทำให้ครูได้รับความรู้ในการออกแบบการเรียนรู้ไม่เพียงพอและต่อเนื่อง ซึ่งมีข้อเสนอแนะของ ถวิล มาตรเลิศ (2544 : 112 – 113) ที่ได้กล่าวว่า การพัฒนาครู – อาจารย์ ก็คือความพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติการสอนของครู – อาจารย์ แต่ละคนและรวมบุคลากรทั้งหมดของโรงเรียน การกำหนดเป้าหมายเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพ และพัฒนาบุคลากร ผู้นำการสอน บางครั้งอาจจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้อบรม (Trainer) ครู – อาจารย์ ด้วยตนเอง และในขณะเดียวกัน ผู้นำการสอนก็ต้องเปิดโอกาสให้ครู-อาจารย์ ได้รับการฝึกอบรมจากแหล่งอื่นด้วย พรรษา นิลวิเชียร

(2547 : 78) ได้กล่าวว่า แต่ละโรงเรียนแหล่งสนับสนุนครูทางด้านวิชาการแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับความสะดวกของระยะทาง เช่น สถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานนิเทศน์ ศูนย์การอบรมต่าง ๆ นอกจากนี้ยังรวมถึงการสนับสนุนทางด้านวัสดุครุภัณฑ์ หนังสือ การสาธิต การให้คำปรึกษาแนะนำ ทั้งนี้ครูควรสำรวจแหล่งสนับสนุนเหล่านี้ ด้วยตนเองและด้วยการช่วยเหลือของผู้บริหาร โรงเรียน คณะทำงานที่มีความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ไม่เพียงพอ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการออกแบบการเรียนรู้จะต้องมีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลายเพื่อพัฒนา ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ ھرรษา นิลวิเชียร (2547 : 91) ได้กล่าวว่า เนื่องจากในชุมชน มีหลากหลายวัฒนธรรม โรงเรียนจำเป็นต้องออกแบบให้การศึกษาแก่เด็กให้เข้าใจและยอมรับความ หลากหลายเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ครูกระตุ้นให้มีการเรียนรู้ร่วมกันและจัดสถานการณ์ ให้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และจัดหาสื่อหลายรูปแบบ เช่น หนังสืออ่านประกอบและหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

คณะครูที่ออกแบบการเรียนรู้ ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเลือกใช้รูปแบบและ วิธีการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูยังขาดความรู้ในการใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลาย และการบูรณาการ ซึ่งสอดคล้องกับ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2544 : 210-211) ได้กล่าวว่า การจัดการ เรียนรู้ ครูควรใช้รูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง ต้องพยายามนำกระบวนการจัดการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม นำรูปแบบทวิวิธีการเรียน มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน

2.5 ด้านการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า แหล่งความรู้ที่จะศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีไม่ เพียงพอ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การศึกษาหาความรู้ในเรื่อง ของการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ครูผู้สอนต้องการ สอดคล้องกับที่ถวิล มาตรเยี่ยม (2544 : 149) ได้กล่าวว่า จำเป็นต้องมีหน่วยงานสนับสนุน ซึ่งอาจจะตั้งเครือข่ายเพื่อการศึกษาของครู (Network) ขึ้นเพื่อทำหน้าที่ให้บริการครู – อาจารย์ ในรูปแบบและโอกาสต่าง ๆ โรงเรียนแต่ละ โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานของรัฐ – เอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สมาคมวิชาชีพ และ องค์กรอื่น ๆ ทางการศึกษาสามารถที่จะร่วมมือกันสร้าง “เครือข่ายการศึกษาของครู” (teacher education network) การติดต่อและช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่าง โรงเรียนและเครือข่าย จะสามารถ จัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การแลกเปลี่ยนครู – อาจารย์ การจัดสัมมนา ร่วมกัน การเขียนเขียนซึ่งกันและกัน ฯลฯ การช่วยเหลือสนับสนุนระหว่างโรงเรียนและวิทยาลัย มหาวิทยาลัย สามารถจะให้บริการ เช่น การแนะแนวสำหรับนักศึกษา ครู บริการให้คำปรึกษาการ วิจัย การสัมมนาการประชุมปฏิบัติการและการบรรยาย โดยครูผู้มีประสบการณ์การสอนและรวมถึง ครูใหญ่ / อาจารย์ใหญ่ ฯลฯ นอกจากนี้การติดต่อ เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานทางการศึกษากับ

โรงเรียนก็กระทำได้ในรูปแบบต่าง ๆ มากมายหลายวิธี เช่น ประชุมสัมมนาร่วมกัน วิจัยร่วมกัน เป็นต้น

คณะทำงานที่มีความรู้ความเข้าใจในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีไม่เพียงพอ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ความขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการอบรมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับที่ ทรรรษา นิลวิเชียร (2547 : 145) กล่าวว่า การออกแบบการพัฒนาผู้เรียนโดยการสนับสนุนให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ มีกระบวนการด้านกำหนดมาตรฐานช่วงชั้นกำหนดเป้าหมาย พัฒนาหลักสูตร พัฒนาการประเมินตามสภาพจริง พัฒนาศักยภาพภาวะผู้นำและความร่วมมือทางอาชีพ

2.6 ด้านการกำหนดรูปแบบวิธีการ และเกณฑ์การตัดสิน การวัดและประเมินผล และเอกสารหลักฐานการศึกษา พบว่า คณะทำงานที่มีความรู้ความเข้าใจในการกำหนดรูปแบบวิธีการ และเกณฑ์การตัดสิน การวัดและประเมินผลและเอกสารหลักฐานการศึกษามีไม่เพียงพอ ทั้งนี้เนื่องมาจากการขาดแคลนบุคลากรเฉพาะทางและปัญหาในการอบรมที่เหมาะสมรวมถึงการประสานงาน ซึ่งสอดคล้องกับที่ วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542 : 11) ได้กล่าวว่า บุคลากรที่ทำกรพัฒนาหลักสูตรไว้ในระดับท้องถิ่น พอลจะมีเกือบทุกสาขาวิชา แต่น่าจะขาดแคลนด้านจำนวนบุคลากรที่เป็นการพัฒนาในระดับจังหวัด อำเภอ กลุ่มโรงเรียนหรือโรงเรียน ซึ่งเป็นปัญหาเพิ่มขึ้นตามลำดับ และจากผลการวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศน์ กรมสามัญศึกษา (2525 : 13) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการอบรมครูมากที่สุด คือ งบประมาณ ขาดสถานที่ อบรมที่เหมาะสม ขาดวิทยากรที่มีความรู้ที่เหมาะสม และการประสานงานกับหน่วยงานอื่นยังไม่ราบรื่นเท่าที่ควร

แหล่งความรู้ที่ครูจะศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบวิธีการและเกณฑ์การตัดสิน การจัดและประเมินผล และเอกสารหลักฐานการศึกษามีไม่เพียงพอ ทั้งนี้เนื่องมาจากแหล่งความรู้ที่จะศึกษามีไม่เพียงพอในเรื่องหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดผลประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับที่ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2544 : 228-229) ได้กล่าวว่า สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาจะต้องจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดผลประเมินผล การเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติร่วมกัน และเป็นมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษาต้องมีการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการวัดประเมินผล ตลอดจนจากการประเมินภายนอก เพื่อเป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ดังนั้นการกำหนดรูปแบบ วิธีการและเกณฑ์การตัดสินและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

2.7 ด้านการพัฒนาาระบบส่งเสริมสนับสนุน พบว่า วิธีการให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการพัฒนาาระบบส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรยังไม่เหมาะสม อาจเนื่องมาจาก กระบวนการขั้นตอนของการจัดประชุม อบรม สัมมนา ที่ครูได้รับเป็นเรื่องใหม่ อีกทั้งอาจขาดความเหมาะสมในเรื่องของวิชาการและระยะเวลาของการให้ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ วราภรณ์ บางเลี้ยง (2535 : 144) พบว่า เอกสารที่ทางหน่วยงานศึกษานิเทศน์จัดทำขึ้น ยังไม่ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติอย่างแท้จริงและเรื่องที่เป็นเรื่องใหม่ต่อการปฏิบัติ ดังนั้นถ้าแม้ว่าศึกษานิเทศน์จะมีแนวปฏิบัติก็ยังคงเกิดความไม่เข้าใจและไม่สามารถปฏิบัติได้ วิไล ตั้งจิตสมคิด (2544 : 82) ได้กล่าวว่า ปัญหาที่เกิดจากกระบวนการอบรม / สัมมนาครูประจำการ คือ ระบบวิธีการพัฒนาครูยังไม่สอดคล้องกับความก้าวหน้าของวิชาการใหม่ ๆ และความต้องการของครู ระยะเวลาในการอบรมไม่เหมาะสม ไม่สามารถส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลง เพื่อการพัฒนาครูได้ อีกทั้งครูยังไม่ได้รับโอกาสในการอบรม/พัฒนาอย่างทั่วถึงเป็นระบบและต่อเนื่อง

แหล่งความรู้ที่ครูจะศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาาระบบส่งเสริมสนับสนุนมีไม่เพียงพอ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาาระบบส่งเสริมสนับสนุนของสถานศึกษา ยังขาดแหล่งความรู้ที่จะศึกษามีไม่เพียงพอ ในเรื่องด้านวิชาการ และการสนับสนุนอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับที่ ھرรษา นิลวิเชียร (2547 : 78) ได้กล่าวว่า แต่ละโรงเรียนมีแหล่งสนับสนุนครูทางด้านวิชาการแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสะดวกทางระยะทาง เช่น สถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานศึกษานิเทศน์ ศูนย์การอบรมต่าง ๆ รวมถึงการสนับสนุนด้านวัสดุครุภัณฑ์ หนังสือ การสาริต การให้คำปรึกษา แนะนำ ดังนั้นจึงส่งผลต่อการพัฒนาาระบบส่งเสริมสนับสนุน

คณะครูที่ดำเนินงานการพัฒนาาระบบส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตร การวางแผน กำหนดกิจกรรมการนำหลักสูตรไปใช้ในเรื่องการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไปและระบบส่งเสริมสนับสนุนอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสิ่งจูงใจในการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ รวมถึงความพยายามของคณะครู ซึ่งสอดคล้องกับที่ ھرรษา นิลวิเชียร (2547 : 13) ได้กล่าวว่า ครูทุกคนต้องเกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ โดยการจัดการเรียนการสอนจัดหาทรัพยากรจัดสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และประชาสัมพันธ์โครงการใหม่ ๆ ตามหลักสูตรและการวางแผนหลักสูตรของครูขึ้นอยู่กับสาระสำคัญสามประการ คือ สิ่งที่เป็นแรงจูงใจความสามารถในการวางแผนและการนำหลักสูตรไปใช้และระดับความพยายามที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย

2.8 ด้านการเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า แหล่งความรู้ที่ครูจะศึกษาเกี่ยวกับการเรียบเรียงข้อมูลที่รวบรวมวิเคราะห์สังเคราะห์มาได้ให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษามีไม่เพียงพอ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อมูลขาดการเผยแพร่ อีกทั้งบุคลากรยังขาดความรู้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับที่ วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542 : 46) ได้กล่าวว่า ปัญหา

อีกประการหนึ่ง คือ ข้อมูลที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจาย การศึกษาวิจัยในเรื่องเดียวกัน เมื่อศึกษาจนได้ผลสรุปแล้วไม่ได้เผยแพร่อย่างกว้างขวาง ตลอดจนไม่มีหน่วยงานที่เก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะโดยตรง จึงใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ศึกษาอย่างใช้กำลังสติปัญญา กำลังทรัพย์ และเวลาสูญเสียไปอย่างไม่คุ้มค่า การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น มีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลพื้นฐาน เช่นเดียวกับ การพัฒนาระดับชาติ เพียงแต่ข้อมูลมีขอบข่ายที่แคบกว่า สิ่งที่เราคาดว่าจะมีปัญหา โดยเฉพาะ การพัฒนาในระดับจังหวัด อำเภอ หรือ โรงเรียน บุคลากรที่เป็นผู้ใช้หลักสูตร ส่วนใหญ่ยังขาดทักษะ ความรู้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์หรือสังเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จึงทำให้ไม่มีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน

วิธีการให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการเรียบเรียงข้อมูลที่วิเคราะห์ สังเคราะห์ให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษายังไม่เหมาะสม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการขั้นตอนการจัดประชุม อบรม สัมมนา รวมถึงการรักษาแหล่งทรัพยากรภายนอกยังขาดความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับที่ ทรธยานิลวิเชียร (2547 : 12) ได้กล่าวว่า โรงเรียนควรจัดหาแหล่งทรัพยากรภายนอกเพื่อดำเนินการอบรมครู ให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะต้องรับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรระดับโรงเรียน

3. แนวทางพัฒนาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จากการสัมภาษณ์ผู้มีความเชี่ยวชาญ ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คือ

ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 8 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดหาเอกสาร สารสนเทศในด้านต่าง ๆ ทั้งปัจจัยภายในและภายนอกสถานศึกษาและทำการสำรวจ สภาพ ปัญหา ความต้องการของท้องถิ่น ทั้งนี้สถานศึกษาควรจัดการประชุมชี้แจง โดยสร้างความตระหนัก ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ทราบสถานศึกษา โดยผู้บริหารและคณะครู รวมถึง คณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมกันวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค เพื่อนำไปกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และข้อตกลงที่ได้มีความชัดเจน และเป็นความต้องการของทั้งระดับชุมชนอย่างแท้จริง ทั้งนี้สถานศึกษาควรจัดให้บุคลากรผู้เกี่ยวข้องมีการศึกษาดูงานของ โรงเรียนต้นแบบ เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติ

3.2 ด้านการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรจัดแห่งความรู้ ที่ครูจะสามารถศึกษาเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา เช่น การเชิญวิทยากรที่มีความรู้มาอบรมให้บุคลากรครูและนำไปศึกษาคูงาน นอกจากนี้ควรมีการประชุมครูในโรงเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดโครงสร้างหลักสูตร และให้มีการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรที่ระบุจำนวนชั่วโมง และ กลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยดำเนินการให้เป็นไปตามหลักสูตรศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ควรมีการทบทวนผลการจัดและปรับปรุงการจัดสาระการเรียนรู้ในการจัดทำ ร่าง โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาทุกครั้ง

3.3 ด้านการจัดทำสาระของหลักสูตร

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การสำรวจความรู้ความเข้าใจของครู ในการทำสาระหลักสูตรควรมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม และวางแผนร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษา โดยมีการปฏิบัติร่วมกับครูกลุ่มสาระเดียวกัน ในการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และโดยมีผู้เชี่ยวชาญ เป็นที่ปรึกษาในการจัดสาระหลักสูตร ครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการบูรณาการสู่การสอน โดยเชื่อมโยงกระบวนการและควหากิจกรรมหรือวิธีการที่หลากหลาย และมีการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ความรู้เพิ่มเติม นอกจากนี้สถานศึกษาควรจัดศึกษาคูงาน โรงเรียนนำร่องและครูต้นแบบด้านหลักสูตร

3.4 ด้านการออกแบบการเรียนรู้

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า สถานศึกษาโดยผู้บริหารควรจัดกิจกรรมสำหรับครู เช่น การหาเอกสารเพื่อใช้ศึกษาคูงานรวมถึงการเชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญมาอบรมในการออกแบบการเรียนรู้ เพื่อใช้วิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ และรักษารูปแบบการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจะต้องให้ผู้บริหารและครูร่วมกันกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและตรงตามความต้องการของนักเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด และโรงเรียนควรจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาบุคลากรในเรื่องการออกแบบการเรียนรู้อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา รวมถึงมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้

3.5 ด้านการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรมีการเชิญวิทยากรให้บุคลากร โดยนำเทคโนโลยีมาเป็นแนวทางให้ครูนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยวิเคราะห์จากสภาพปัญหา ความต้องการ โดยศึกษาจากวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และกำหนดจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรม สาระกิจกรรม และเขียนแผนการจัดการจัดกิจกรรมทั้งกิจกรรมแนวแนว ลูกเสือ-เนตรนารี ทั้งนี้ผู้บริหารต้องกำหนดเป้าหมาย ซึ่งครูแต่ละคนต้องมีวิธีสอน รูปแบบการสอนที่แตกต่างกัน และ

ในการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนควรเป็นกิจกรรมที่นักเรียนเลือกได้ด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจ และควรให้โรงเรียนจัดทำโครงการประจำปี โดยกำหนดกิจกรรมให้ชัดเจน กำหนดความรับผิดชอบ และกำหนดให้ทำรายงานหลังจากการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวทุกครั้ง

3.6 ด้านการกำหนดรูปแบบวิธีการ และเกณฑ์การตัดสิน การวัดและประเมินผล และเอกสารหลักฐานการศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรศึกษาระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผล และการจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยเชิญวิทยากรจากโรงเรียนแกนนำหรือผู้รู้ ฝ่ายบริหารและฝ่ายวัดผลประเมินผล มาให้ความรู้ โดยจัดทำเอกสารหลักฐานโดยศึกษาจากรูปแบบ เกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นร่วมประชุมพิจารณา สรุปและจัดทำไว้ทั้งในรูปแบบเอกสารและบันทึกข้อมูลไว้ในคอมพิวเตอร์ และจัดทำสารบัญญัตินโยบายและแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบสารสนเทศในแต่ละตอน ปรับปรุงข้อมูลด้านต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบัน พร้อมทั้งนำไปใช้งานได้ทันที

3.7 ด้านการพัฒนาระบบส่งเสริมสนับสนุน

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรจัดประชุมวิชาการเป็นประจำ เพื่อติดตามผลการดำเนินการจัดการศึกษา และแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และสร้างความตระหนัก เพื่อให้เข้าใจนโยบาย ตลอดจนขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องให้ดำเนินการอย่างจริงจัง และทำการวางแผนการจัดการให้เป็นระบบ และทำการประชาสัมพันธ์ความสำคัญของหลักการและนโยบายที่ต้องปฏิบัติ รวมถึงการสร้างเครือข่ายและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันระหว่างโรงเรียนอื่น ๆ

3.8 ด้านการเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรสร้างความรู้ความเข้าใจและตรวจสอบภาระงาน เพื่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างถูกต้อง โดยคำนึงถึงสิ่งที่ปรากฏในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ครอบคลุมภาระงานและการจัดลำดับปัญหาที่ต้องเร่งด่วน และศึกษาจากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ และนำเสนอ สรุป เอกสารหลักสูตร (ฉบับร่าง) และการนำเสนอในส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญ โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ รวมถึงการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อประเมินสถานภาพปัจจุบัน โดยร่วมกับชุมชนท้องถิ่น จะนำไปใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อสนองความต้องการของชุมชน ผู้เรียนและท้องถิ่น

1.2 การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

ผู้บริหารและครูควรศึกษาในเรื่องของแหล่งความรู้ที่จะศึกษา รวมถึงวิธีการในการให้ความรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษา และศึกษาเกี่ยวกับแนวการจัด โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเข้าใจและชัดเจน เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 การจัดทำสาระของหลักสูตร

สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ควรมีแหล่งความรู้ที่จะศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำสาระหลักสูตรอย่างเพียงพอ รวมไปถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำสาระให้กับบุคลากรครู ในส่วนที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือหลักสูตรแกนกลางก่อนแล้วจึงจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ สนองและสอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

1.4 การออกแบบการเรียนรู้

สถานศึกษาควรจัดหาแหล่งความรู้เกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้ให้มีเพียงพอ รวมถึงตั้งคณะทำงานที่มีความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ในเรื่องของการกำหนดรูปแบบ วิธีการ และจุดเน้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้ และการจัดประเมินผล จึงจะทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียน บรรลุผลตามมาตรฐานการเรียนรู้ วิสัยทัศน์ เป้าหมายของสถานศึกษา

1.5 การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สถานศึกษาควรจัดหาแหล่งความรู้ที่จะศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมถึงการตั้งคณะทำงาน ที่มีความรู้ความเข้าใจในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สถานศึกษาจะต้องจัดทำรายละเอียดแสดงไว้ นอกเหนือจากสาระของหลักสูตร ในส่วนของสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่ม เพราะกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และ

สังคม สร้างเยาวชนของชาติให้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยและมีคุณธรรม ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม

1.6 การกำหนดรูปแบบ วิธีการ เกณฑ์การตัดสินและเอกสารหลักฐานการศึกษา
สถานศึกษาควรตั้งคณะทำงานที่มีความรู้ความเข้าใจในการกำหนดรูปแบบ วิธีการ และเกณฑ์การตัดสิน การวัดและประเมินผล และเอกสารหลักฐาน การศึกษาให้มีเพียงพอ และการจัดหาแหล่งความรู้ก็จะให้ครูศึกษา โดยจะดำเนินการอย่างเป็นระบบ ชัดเจน ด้วยการมีส่วนร่วม และเห็นพร้อมของทุกฝ่าย เนื่องจากเกี่ยวข้องกับพันธกิจกับการกำหนดระดับคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งเป็นผลผลิตการจัดการศึกษา ซึ่งหมายถึงคุณภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นเอง

1.7 การพัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน

สถานศึกษาควรจัดหาแหล่งความรู้ที่ครูจะศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรอย่างเพียงพอ รวมทั้งวิธีการให้ความรู้แก่ครูอย่างเหมาะสม จำเป็นต้องมีการวางแผนปฏิบัติการอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ทราบแนวปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ และมีการตรวจสอบความเหมาะสมต่อไป

1.8 การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา

การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ครอบคลุมภาระงานการจัดการศึกษาทุกด้าน ดังนั้นในขั้นนี้จึงเป็นการวิเคราะห์และเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่สมบูรณ์ กล่าวคือ หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องสามารถบอกให้ผู้เกี่ยวข้องและบุคคลในชุมชนทราบอย่างชัดเจนว่าจะจัดการศึกษาอย่างไรในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตการศึกษาอื่นๆ
- 2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.3 ควรศึกษาปัญหาของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทำการศึกษาเป็นรายกรณี หรือใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ
- 2.4 ควรศึกษาเรื่อง การพัฒนาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน